

طرح درس

گروه معارف اسلامی

باسمه تعالی

طرح درس اندیشه اسلامی ۱

هدف :

(جلسه اول) تبیین ضرورت پرداختن دانشجوی مسلمان به دین و مقولات دینی، تعمیق و گسترش اطلاعات و تقویت خداباوری و ایمان دانشجویان در زمینه مباحث مربوط به خداشناسی و رستاخیز.

سرفصل درس (برای ۳۴ ساعت در یک نیمسال تحصیلی):

جلسه دوم

- انسان و ایمان

- نیازهای معنوی انسان

جلسه سوم

- نقش ایمان مذهبی در زندگی انسان

- عقل و ایمان

جلسه چهارم

- مفهوم خدا

- برداشت های مختلف درباره خدا

جلسه پنجم

- خدا در ادیان ابراهیمی (یهود، مسیحیت، اسلام)

جلسه ششم

- خدا یابی

جلسه هفتم

- دل و شهود

- عقل و استدلال

جلسه هشتم

- توحید و شرک

- توحید ذاتی و صفاتی

جلسه نهم

- توحید افعالی

- توحید عبادی (توسل و شفاعت)

جلسه دهم

- سایر اوصاف خداوند

- عدل الهی

جلسه یازدهم

- حکمت و قدرت

جلسه دوازدهم

- مسئله شرور

جلسه سیزدهم

- جبر و اختیار (قضا و قدر)

جلسه چهاردهم

- رستاخیز و جاودانگی

جلسه پانزدهم

- مرگ و برزخ

جلسه شانزدهم

- قیامت

طرح درس اندیشه اسلامی ۲

(نبوت و امامت)

هدف :

گسترش آگاهی های دانشجویان در زمینه دین ، پیامبری ، اسلام ، امامت و ولایت که مجموعه این بحث ها در سه بخش با اهداف جزئی ذیل مورد بررسی قرار می گیرد.

سرفصل ها (برای ۳۴ ساعت در یک نیمسال تحصیلی)

جلسه اول

- پیشینه دین و پیامبری

- تعریف دین و پیشینه آن در تاریخ :

الف) معنا و مفهوم پیامبری

ب) معنا و مفهوم وحی

۱- معنای لغوی وحی

۲- وحی در قرآن

ج) اثبات ضرورت وحی و نبوت با تأکید بر هدف خلقت

۱- حکمت خداوند

۲- جاودانگی انسان

۳- هدف نهایی انسان

۴- نتیجه برهان با توجه به کافی نبودن حس و عقل در شناخت انسان

۵- شبهه منکران پیامبران

جلسه دوم

- یهودیت و مسیحیت ، پیدایش و سرنوشت آنان

- آشنایی با تورات و انجیل و مقایسه آن دو با قرآن :

اهداف و سرفصل های این فصل :

۱- آشنایی با ادیان آسمانی و ماهیت آن ها

۲- آشنایی با وظایف دینی خود در مورد پیروان ادیان دیگر

۳- شناخت دین برتر و راه نجات بشر

۴- آشنایی با پرولیسم دینی و علت بطلان آن

جلسه سوم

- تأثیر حاکمیت مسیحیت بر جامعه غربی و مقایسه آن با تأثیر اسلام در پیدایش تمدن اسلامی

- اهداف ، ابعاد و قلمرو ودین

جلسه چهارم

- ضرورت وحی و پیامبری برای سعادت معنوی و زندگی دنیایی

- عصمت پیامبران

جلسه پنجم

- نقش دین در زندگی دنیایی (بررسی دیدگاههای اومانیزم، سکولاریزم و لیبرالیسم و نظریه جامعیت دین)

جلسه ششم

- گوهر مشترک دین و راز تعداد ادیان و شرایع

جلسه هفتم

- رابطه علم و دین :

اهداف و سرفصل های این درس آشنایی دانشجویان محترم با :

۱- معانی مختلف علم و دین

۲- نظریات معروف در نسبت بین علم و دین

۳- ادله نظریات مختلف

۴- تحلیل و انتخاب نظریه درست

۵- راه حل تعارضات ممکن بین تحقیقات علمی و آموزه های دینی

- شناخت اسلام

جلسه هشتم

- قرآن و سنت

- اعجاز قرآن :

اهداف و سرفصل های این فصل :

آشنایی دانشجویان با :

۱- معجزه و شرایط و ویژگی های آن

۲- فرق معجزه با سحر و جادو و کرامت

۳- معجزه بودن قرآن و ادله اثبات آن

۴- مصونیت قرآن از تحریف

۵- ادله عدم تحریف و پیامدهای پذیرش تحریف قرآن

جلسه نهم

- اعتبار سنت

- محکومات و متشابهات

- عقل و جایگاه آن در شناخت دین

جلسه دهم

- خاتمیت و پاسخگویی اسلام به نیازهای متغیرانسان :

اهداف و سرفصل های این فصل

آشنایی دانشجویان محترم با :

۱- اقسام پیامبران الهی

۲- خاتمیت و ادله و مبانی آن

۳- ادله جهانی بودن و ابدی بودن اسلام

۴- رابطه اسلام و مقتضیات زمان

۵- ویژگی های قانون اسلام و علت ابدی بودن آن

جلسه یازدهم

- روش فهم دین (تکامل پذیری ، فهم بشری، قداست فهم دینی، پلورالیسم دینی) :

اهداف این فصل

آشنایی دانشجویان محترم با :

- ۱- روش بحث در موضوع قلمرو دین
 - ۲- سکولاریسم ، علل و عوامل ظهور آن
 - ۳- قلمرو دین اسلام
 - ۴- جامع گرا بودن اسلام و ادله آن
- امامت و ولایت
- جلسه دوازدهم
- معنای امامت و ولایت
- ابعاد و شئون امامت (مرجعیت دینی، ولایت سیاسی - ولایت معنوی)
- جلسه سیزدهم

- عصمت امامان و ادله نصب آنان :

اهداف و سرفصل های این درس

- ۱- تعریف امامت و امامت عامه و خاصه
 - ۲- روش تعیین امام در اسلام و دیدگاه های مختلف
 - ۳- موارد اختلاف بین شیعه و سنی در بحث امامت
 - ۴- ادله عقلی و نقلی بر امامت امیرالمؤمنین و امامان دیگر
 - ۵- ادله عصمت و شرایط دیگر امام و خلیفه پیامبر
- مهدویت :

اهداف و سرفصل های این فصل

- ۱- مبانی اعتقاد به مهدویت و انتظار فرج
- ۲- معتقدات ادیان و آیین های مختلف
- ۳- دیدگاه قرآن در مهدویت و معرفی موعود اسلام
- ۴- راز غیبت امام زمان (عج)
- ۵- پاسخی به اشکال طول عمر امام زمان (عج)

جلسه چهاردهم

- مرجعیت و ولایت در عصر غیبت
- مرجعیت دینی در عصر غیبت

جلسه پانزدهم

- ولایت فقیه و رهبری سیاسی در زمان غیبت
- تاریخچه ولایت فقیه

جلسه شانزدهم

- مبنای مشروعیت حکومت دینی و اختیارات ولی فقیه
- نصب ، عزل و نظارت بر ولی فقیه :

اهداف و سرفصل های این درس

- ۱- آشنایی با تاریخچه و شرایط ولایت فقیه
- ۲- ادله و مبانی ولایت فقیه
- ۳- اقسام ولایت و محدوده ولایت فقیه
- ۴- مطلق و منصوب بودن ولایت فقیه
- ۵- مشروعیت و مقبولیت ولایت فقیه و نقش مردم در حکومت ولایی
- ۶- فرق حکومت دینی با حکومت د مکراسی

هدف :

آشنایی دانشجویان با مبانی و مفاهیم اخلاق اسلامی در حوزه فضایل و رذایل اخلاقی ، به منظور کسب فضیلت ها و پرهیز از رذیلت های اخلاقی.

سرفصل ها (برای ۳۴ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی):

- کلیات

جلسه اول

- مفهوم ، اهمیت و جایگاه علم اخلاق اسلامی
- تاریخچه علم اخلاق اسلامی

جلسه دوم

- رویکردهای مختلف در علم اخلاق اسلامی

جلسه سوم

- مبانی اخلاق اسلامی

جلسه چهارم

- هدفمندی زندگی انسان
- عوامل و موانع قرب
- مراتب و درجات قرب به خدا

جلسه پنجم

- خودشناسی
- ابعاد وجود انسانی (بعد متعالی و مادی) و جاودانگی او
- آزادی و اختیار

جلسه ششم

- نقش عقیده و عمل در تکوین شخصیت انسان

جلسه هفتم

- فضایل و رذایل اخلاقی
- در رابطه انسان با خدا (معنویت و بندگی)
- در رابطه انسان با خود (اخلاق فردی)

جلسه هشتم

- در رابطه با دیگران (اخلاق اجتماعی)

جلسه نهم

- فضایل اخلاقی
- محبت به خدا و اولیای الهی
- توکل

جلسه دهم

- قناعت
- یاد مرگ
- تفکر

جلسه یازدهم

- اخلاص

جلسه دوازدهم

- خوف و رجاء

-

جلسه سیزدهم

- رذایل اخلاقی

- دنیاگرایی

جلسه چهاردهم

- پیروی از هوای نفس

جلسه پانزدهم

- غرور

- خود فراموشی

- ریا

جلسه شانزدهم

- آفات زبان

-

طرح درس آیین زندگی (اخلاق کاربردی)

هدف:

آشنایی دانشجویان با معیارهای اخلاقی اسلام در باره مهمترین ابعاد زندگی روزمره و ایجاد زمینه ای برای گرایش بیشتر به پذیرش موازین اخلاقی اسلام در باره مسایل فردی و اجتماعی.

سرفصل ها (برای ۳۴ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی)

جلسه اول :

- اهمیت جایگاه و ابعاد اخلاق اجتماعی در اسلام

جلسه دوم :

- اخلاق دانشجویی

- رابطه اخلاقی دانشجو با خود

- رابطه اخلاقی دانشجو با استاد

- رابطه اخلاقی دانشجو با سایر دانشجویان

جلسه سوم :

- اخلاق آموزش و پژوهش

- تأثیر ویژگی اخلاقی انسان در آموزش و پژوهش علمی

- ویژگی ها و محدودیت های اخلاقی پژوهش و آموزش

جلسه چهارم :

- اخلاق نقد

جلسه پنجم :

- اخلاق کار و معیشت

- شیوه های اخلاقی و غیر اخلاقی کسب ثروت

- معیارهای اخلاقی انتخاب شغل و

جلسه ششم :

- اخلاق معاشرت
- صله ارحام
- اخلاق شهروندی
- مدارا
- مسئولیت پذیری و ...

جلسه هفتم :

- اخلاق نیایش
- نیاز انسان به نیتیش
- اخلاق و آداب معاشرت
- حیات معقول در پرتو نماز

جلسه هشتم :

- اخلاق دوستی و رفاقت
- نقش دوست در سعادت و شقاوت انسان
- معیارهای شناخت دوست خوب
- وظایف و حقوق دوستان در قبال یکدیگر و...

جلسه نهم :

- اخلاق جنسی
- اهمیت و جایگاه غریزه جنسی در اخلاق
- حدود ارتباط زن و مرد (دختر و پسر) با یکدیگر

جلسه دهم :

- فضایل اخلاقی مربوط به امور جنسی (حجاب ، حیا، عفت و ...
- آسیب شناسی اخلاق جنسی

جلسه یازدهم :

- اخلاق گزینش همسر
- ویژگی های همسر شایسته از نظر اسلام

جلسه دوازدهم :

- فضایل و رذایل اخلاقی در زندگی زناشویی
- راه های انتخاب همسر
- ویژگی های یک زندگی موفق
- راه های دستیابی به زندگی موفق

جلسه سیزدهم :

- اخلاق سیاست
- وظایف اخلاقی دولتمردان در قبال مردم

جلسه چهاردهم :

- وظایف اخلاقی مردم در قبال دولت
- راههای غیر اخلاقی کسب قدرت و جلب رأی و...

جلسه پانزدهم :

- اخلاق گفتگو و نقد
- محوریت حق و حقیقت طلبی
- فضایل و رذایل اخلاقی مربوط به گفتگو

جلسه شانزدهم :

- آداب تعامل انسان با محیط خود
- راه حل‌های اخلاقی مشکلات زیست محیطی
- وظیفه ما در قبال تخریب محیط زیست

طرح درس انقلاب اسلامی

هدف :

آشنایی نظری با علل و عوامل پیدایش انقلاب اسلامی و بررسی تحلیلی تحولات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی انقلاب اسلامی و مسایل پس از آن

سرفصل ها (برای ۳۴ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی):

جلسه اول:	مفاهیم و کلیات
جلسه دوم:	تعریف فرهنگ ، تاریخ ، نظام اجتماعی و نهادها ، قدرت، حاکمیت و...
جلسه سوم و چهارم:	انقلاب و تغییرات اجتماعی و نظریه ها
جلسه پنجم:	زمینه های فرهنگی ، تاریخی و سیاسی جامعه معاصر ایران
جلسه ششم:	مشروطه و عوامل تأثیرگذار در آن (عوامل فرهنگی ، سیاسی، اقتصادی، خارجی و...)
جلسه هفتم:	تحلیل تحولات اجتماعی و سیاسی ایران پس از مشروطه
جلسه هشتم:	کودتای ۱۲۹۹ و تأسیس سلسه پهلوی ، زمینه و عوامل داخلی و خارجی
جلسه نهم و جلسه دهم:	تحلیل ساخت قدرت پهلوی دوم
جلسه یازدهم:	ملی شدن نفت و کودتای ۲۸ مرداد
جلسه دوازدهم:	نیروهای کاری - سیاسی مخالف رژیم پهلوی
جلسه سیزدهم:	امام خمینی و فرایند شکل گیری انقلاب اسلامی (از ۱۳۴۲ - ۱۳۵۷)
جلسه چهاردهم:	ماهیت ، آرمان و نقش مردم و رهبری در پیروزی انقلاب اسلامی
جلسه پانزدهم:	بازتاب و تأثیرات انقلاب اسلامی در جهان اسلام و در دنیای معاصر
جلسه شانزدهم:	دستاوردها و چالش های انقلاب اسلامی

طرح درس اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)

هدف :

آشنایی با بنیادها ، چارچوب و اصول اندیشه سیاسی بنیان گذار جمهوری اسلامی و شناخت سیره و قواعد حاکم بر رفتار سیاسی ایشان.

سرفصل ها (برای ۳۴ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی):

جلسه اول و جلسه دوم:	زندگی علمی - سیاسی امام خمینی (ره)
جلسه سوم و جلسه چهارم:	مبانی معرفتی و اعتقادی اندیشه های سیاسی امام
جلسه پنجم:	

- مروری بر اصول اندیشه سیاسی امام

جلسه ششم :

- ضرورت حکومت اسلامی

- معیار مشروعیت حکومت

جلسه هفتم :

- ولایت مطلقه فقیه

جلسه هشتم :

- مسایل و محورهای مهم در دیدگاهها و اندیشه سیاسی امام

- جمهوری اسلامی

- جایگاه مجلس و قانونگذاری

جلسه نهم :

- نقش مردم در حکومت

- انتخابات و اراده عمومی

جلسه دهم :

- قانون اساسی

جلسه یازدهم :

- احزاب و گروه ها و مشارکت سیاسی

جلسه دوازدهم :

- اصول و مبانی سیاست خارجی

جلسه سیزدهم :

- استکبار جهانی و نظام بیب الملل

- مسئله فلسطین و امت اسلامی

جلسه چهاردهم و جلسه پانزدهم : جریان های اجتماعی - سیاسی معاصر ایران

جلسه شانزدهم :

- مستضعفان و عدالت اجتماعی

طرح درس تاریخ تحلیلی صدر اسلام

هدف :

آشنایی با چگونگی ظهور و گسترش اسلام و شیوه گذر از جامعه جاهلی به جامعه اسلامی.

سرفصل ها (برای ۳۴ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی):

جلسه اول :

- مباحث پایه

- تعاریف ، تقسیمات ، فوائد تاریخ

جلسه دوم :

- آشنایی با مورخان و منابع و مآخذ مهم تاریخ اسلام

- رویکرد شرق شناسی به تاریخ اسلام و نقد آن

جلسه سوم :

- جهان در آستانه بعثت

- اوضاع اجتماعی، فرهنگی جزیره العرب در آستانه ظهور اسلام (ارزشهای حاکم، خانواده ، دین و...)

- وضعیت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ایران و روم

جلسه چهارم :

- تاریخ زندگی و سیره پیامبر پیش از هجرت

جلسه پنجم :

- تاریخ زندگی و اخلاق و منش شخصی پیامبر

جلسه ششم :

- روش پیامبر اسلام در دعوت و رسالت

- زمینه ها و موانع گسترش اسلام در مکه

جلسه هفتم :

- تاریخ زندگی و سیره پیامبر پس از هجرت

- اهمیت ، عوامل و چگونگی هجرت

جلسه هشتم :

- سیره فرهنگی، اجتماعی و سیاسی پیامبر (ص) در مدینه

جلسه نهم :

- جریانهای معارض با پیامبر در مدینه (منافقان، کفار)

جلسه دهم :

- پیمان ها و روابط داخلی و خارجی پیامبر

جلسه یازدهم :

- تاریخ خلافت

- ماجرای سقیفه

جلسه دوازدهم :

- مهمترین اقدامات سیاسی و نظامی دوران خلفا

جلسه سیزدهم :

- تاریخ زندگی امام علی (ع)

- شخصیت امام علی(ع) (تولد، اسلام ، تربیت و پرورش و ...)

جلسه چهاردهم :

- امام علی (ع) در دوران خلفا

- حکومت علی و معارضان

- سیره علوی

جلسه پانزدهم :

- تاریخ زندگی امام حسن و امام حسین (ع)

- امام حسن و امام حسین در دوره پیامبر ، خلفا و امام علی (ع)

جلسه شانزدهم :

- صلح امام حسن (ع) و قیام امام حسین (ع) - زمینه ها و پیامدها

طرح درس تاریخ امامت

هدف :

آشنایی با مسئله امامت ، جایگاه آن در اسلام و سیره و سنت پیشوایان در مقتضیات مختلف زمانی.

سرفصل ها (برای ۳۴ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی):

جلسه اول :

- کلیات

- وصایت و جانشینی در تاریخ انبیای پیشین
- واژه شناسی امامت ، ولایت، اهل البیت ، صحابه ، تابعین و ...

جلسه دوم :

- جانشینی پیامبر (ص)

- رحلت پیامبر (ص) و مسئله جانشینی
- ماجرای سقیفه ، زمینه ها و پیامدهای آن

جلسه سوم :

- دوره امامت امام علی و امام حسن (ع)
- دوره های زندگی امام علی (ع) (همراه با پیامبر ، عصر خلفا، دوران حکومت)
- سیره امام علی (ع) و اصول حکومت علوی

جلسه چهارم :

- امام حسن (ع) در دوره پیامبر ، خلفا و امام علی (ع)
- صلح امام حسن (ع) انگیزه ها و پیامدها

جلسه پنجم :

- دوره زندگی امام حسین (ع) و امام سجاد (ع)
- امام حسین (ع) در دوران پیامبر و امام علی و امام حسن (ع)
- قیام عاشورا ، زمینه ها و آثار آن

جلسه ششم :

- شخصیت و اقدامات امام سجاد (ع)

جلسه هفتم :

- دوره زندگی امام باقر و امام صادق (ع)
- ویژگی های سیاسی و اجتماعی و فرهنگی دوران امام باقر و امام صادق (ع)
- شخصیت علمی و معنوی امام باقر و امام صادق (ع) از نظر شیعه و اهل سنت

جلسه هشتم

- نقش امام باقر و امام صادق (ع) در تقویت و شکوفایی فرهنگ و معرف اسلامی و تشیع

جلسه نهم :

- دوره زندگی امام کاظم و امام رضا (ع)
- وضعیت سیاسی و اجتماعی دوران امام کاظم (ع)
- شخصیت امام کاظم (ع) و تأثیر ایشان در جامعه اسلامی و شیعه

جلسه دهم :

- وضعیت سیاسی و اجتماعی و فرهنگی دوران امام رضا (ع)
- شخصیت امام رضا (ع) و تأثیرات فرهنگی و سیاسی ایشان در جامعه اسلامی
- مسئله ولایت عهدی امام رضا (ع) ، انگیزه ها ، علل و پیامدها

جلسه یازدهم :

- دوران زندگی امام جواد (ع) تا امام زمان (عج)
- شرایط اجتماعی ، فرهنگی و سیاسی دوران امامان

- شخصیت امامان و تأثیر آنها در جامعه اسلامی و شیعی
 - ایجاد شبکه ارتباطات علمی ، اجتماعی و سیاسی امامان با جامعه شیعی (وکلا، راویان و فقیهان)
 - جلسه دوازدهم :**
 - دوران غیبت
 - جلسه سیزدهم :**
 - زمینه های غیبت و شرایط اجتماعی و سیاسی آن دوره
 - جلسه چهاردهم:**
 - امام مهدی (عج) در منابع اهل تسنن و تشیع
 - جلسه پانزدهم :**
 - تشیع در دوران غیبت صغری و نواب اربعه
 - جلسه شانزدهم :**
 - فلسفه انتظار و شرایط ظهور
-

طرح درس تفسیر موضوعی قرآن کریم

هدف :

آشنایی با برخی مفاهیم زندگی ساز قرآن کریم در قالب نگرش موضوعی.

سرفصل ها (برای ۳۴ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی):

جلسه اول :

- کلیات
- قرآن چگونه کتابی است ؟
- کلام خدا
- کتاب هدایت

جلسه دوم :

- روش فهم قرآن
- محکم و متشابه
- تفسیر و تأویل

جلسه سوم :

- نماز و تفسیر قرآن

جلسه چهارم:

- تفسیر سوره حمد

جلسه پنجم:

- تفسیر سوره توحید

جلسه ششم :

- تفسیر سوره قدر

جلسه هفتم :

- خدا در قرآن

جلسه هشتم :

- رابطه انسان و خدا
 - جلسه نهم :
 - روابط اجتماعی در قرآن
 - جلسه دهم :
 - سنت های الهی در قرآن
 - جلسه یازدهم :
 - بینش واندیشه در قرآن
 - جلسه دوازدهم تا شانزدهم تفسیر موضوعی پیرامون اخلاق - معاد - توحید - عدل - و غیره
-

طرح درس تفسیر موضوعی نهج البلاغه

هدف :

آشنایی با نهج البلاغه و درک آموزه های اساسی نهج البلاغه با نگرش موضوعی .

سرفصل ها (برای ۳۴ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی):

جلسه اول

- آشنایی با نهج البلاغه (گردآوری ، اسناد و مدارک ، کتاب شناسی)

جلسه دوم

- ارزش ادبی نهج البلاغه

جلسه سوم

- سیری در موضوعات نهج البلاغه

- خدا در نهج البلاغه

جلسه چهارم

- پیامبری و امامت

جلسه پنجم

- سیاست و حکومت

جلسه ششم

- روابط اجتماعی در نهج البلاغه

جلسه هفتم

- انسان کامل

جلسه هشتم تا شانزدهم

- مباحث موضوعی پیرامون توحید- حکومت - عدالت - اخلاص و غیره

گروه معارف اسلامی ۱۳۸۸